

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 3To/14/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3622010029
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Hargaš
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2023:3622010029.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Hargaša a sudcov JUDr. Milana Straku a JUDr. Mariána Dunčka v trestnej veci proti obvineným 1. A. B., nar. XX.X.XXXX v C., trvale bytom D., E. XXX/X, 2. F. G., nar. XX.X.XXXX v H., trvale bytom C., I. XXX/XX a 3. J. K., nar. XX.X.XXXX v C., trvale bytom C., trestne stíhaných pre skutok, obžalobou právne posúdený ako zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1, 3 písm. a), d) Tr. zák., spáchaného spolupáchatelstvom podľa § 20 Tr. zák., na neverejnom zasadnutí dňa 13. septembra 2023, prejednal sťažnosť prokurátora proti uzneseniu bývalého Okresného súdu Partizánske zo dňa 18. februára 2022, sp. zn. 2T/13/2022 a takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) T. por. sa zamietá sťažnosť prokurátora proti napadnutému uzneseniu, pretože nie je dôvodná

odôvodnenie:

Uznesením bývalého Okresného súdu Partizánske zo dňa 18. februára 2022, sp. zn. 2T/13/2022, bolo rozhodnuté tak nasledovne:

„Podľa § 241 ods. 1 písm. c/ Tr. por., s použitím § 215 ods. 1 písm. b) Tr. por. sa trestné stíhanie proti obvineným:

1. A. B., nar. XX.XX.XXXX v C., trvale bytom D., E. XXX/X, L. J., pre zločin obchodovanie s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 Trestného zákona formou spolupáchatelstva podľa 20 Trestného zákona

2. F. G., nar. XX.XX.XXXX v H., trvale bytom C., I. XXX/XX

3. J. K., nar. XX.XX.XXXX v C., trvale bytom C.

pre zločin obchodovanie s ľuďmi podľa § 179 ods. 1, ods. 3 písm. a/ písm. d/ Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c/ Trestného zákona spáchaný formou spolupáchatelstva podľa § 20 Trestného zákona č. 300/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej Tr. zák.)

podľa Obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Partizánske č.k. Pv 148/19/3305-122 zo dňa 09.02.2022, doručenej dňa 09.02.2022, na tom skutkovom základe,

F. G. a J. K. ako rodičia poškodenej M. K. dňa 23.04.2014 na I. ulici v C. N. D. O. L. XXX vo vchode č. XX v byte F. G. prijali od A. B. peňažné plnenie vo výške 5.000,-€, aby na základe tohto plnenia zneužili svoje postavenie voči poškodenej a odovzdali poškodenú M. K. za účelom jej núteného sobáša s J. B., pričom nasledujúci deň po dni, kedy došlo k odovzdaniu peňazí a zároveň k rómskemu sobášu vycestovala poškodená M. K. v bližšie nezistenom čase z C. na nezistenom motorovom vozidle do miesta trvalého pobytu jej nového "manžela" J. B. na adrese N. XXX/XX, D., L. J., kde musela žiť a viesť riadny "manželský život" s "manželom" J. B., pričom poškodená M. K. bola na uvedenej adrese v

L. republiky až do dňa 16.01.2019, kedy odtiaľ utiekla a vrátila sa do C., z a s t a v u j e, pretože tento skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.“

Citované uznesenie okresného súdu nenadobudol právoplatnosť, pretože v zákonnej lehote proti nemu podal sťažnosť prokurátor v neprospech všetkých troch obvinených. Následne prokurátor podanú sťažnosť písomne odôvodnil nasledovne:

„Okresný súd Partizánske v trestnej veci obvinených A. B., nar. XX.XX.XXXX, F. G., nar. XX.XX.XXXX a J. K., nar. XX.XX.XXXX uznesením č.k.: 2T/13/2022-239 z 18.02.2022 podľa § 241 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku s použitím § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zastavil trestné stíhanie vedené voči obvineným pre zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1, ods. 3 písm. a), d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, spáchaný formou spolupáchatelstva podľa § 20 Trestného zákona a zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 Trestného zákona, spáchaný formou spolupáchatelstva podľa § 20 Trestného zákona.

Dňa 24. 02. 2022 podal prokurátor proti uvedenému uzneseniu súdu v neprospech obvinených sťažnosť, ktorú nasledujúcim spôsobom odôvodňujem:

Podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku prokurátor zastaví trestné stíhanie, ak nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci. Uvedené rozhodnutie môže v zmysle § 241 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vydať aj samosudca po preskúmaní obžaloby.

Sťažnosťou napadnuté rozhodnutie súd odôvodnil tým, že:

1. nebolo preukázané, že poškodená je osobou odkázanou na svojich rodičov, ani to, že sobáš a následné manželské spolužitie poškodenej s jej „manželom“ bolo nútené;
2. poškodená ani slovom nespomenula, že by nátlak rodičov po zaplatení ceny za nevestu zlomil jej vôľu a následne sa proti svojej vôli vydala;
3. poškodená je plnoletá osoba blízko veku dvadsať rokov, bezdetná, nijakým spôsobom nie hendikepovaná, osoba samostatne sa živiť, ktorá sa vo svojich výpovediach neprieči zvykom rómskeho etnika,
4. k žiadnemu sobášu s poškodenou nedošlo a spolužitie poškodenej s J. B. bolo len neformálne, na podklade tzv. rómskej svadby, ktorá predstavuje ľudový zvyk,
5. obžaloba je postavená len na obsahu úradného záznamu 00 PZ Partizánske o výpovedi otca poškodenej, kde sa neuvádza, že by došlo k sobášu poškodenej proti jej vôli,
6. obvinení, poškodená a svedok J. B. po vznesení obvinenia popreli, že by rodičom poškodenej bola zaplatená za nevestu suma 5.000,- €.

S predmetnou argumentáciou súdu sa nestotožňujem.

K argumentácii súdu uvedenej pod bodom 1. a 2. uvádzam, že výživa, starostlivosť, zaopatrenie a výchova vo vzťahu k ustanoveniu § 127 ods. 9 Trestného zákona zahŕňajú súhrn práv a povinností iného vo vzťahu k odkázanej osobe, tiež zodpovednosť za takúto osobu, a tým aj vzťah podriadenosti i nadriadenosti, ktorý však nemožno zneužiť, inak môže ísť o trestný čin na odkázanej osobe. Pre naplnenie § 127 ods. 9 Trestného zákona nie je rozhodujúce, či vzťah odkázanosti vznikol priamo zo zákona alebo zo súdneho, či iného správneho rozhodnutia, alebo zo zmluvy, či z faktického úkonu. Osobu poškodenej je po dôkladnom zhodnotení všetkých okolností prípadu nutné považovať za osobu odkázanú na svojich rodičov, čo nepriamo preukazuje aj skutočnosť, že poškodená prejavovala záujem o názor rodičov na jej ďalšie spolužitie s „manželom“ a podľa tohto sa aj zariadila, kedy od svojej novej „rodiny“ utiekla z L. republiky ku svojim rodičom. Nemožno však opomenúť, že aj keby súd neuznal, že v prípade poškodenej ide o osobu odkázanú na svojich rodičov, Trestný zákon upravuje alternatívne prípad, kedy páchatel trestného činu obchodovania s ľuďmi na jeho spáchanie zneužije svoje postavenie. Postavenie rodičov v rómskej kultúre sa voči svojim potomkom vyznačuje vysokou autoritou s prísnyim potrestaním prípadov ich nerešpektovania, čo môže v konečnom dôsledku znamenať vylúčenie z komunity, opovrhovanie takouto osobou zo strany vlastného etnika, čo môže vyústiť až do stavu, kedy takáto osoba „nemá kam ísť“, čomu sa bráni aj za cenu vnútorného nesúhlasu s niektorými zvykmi. Tento záver posilňuje aj súdom citovaná publikácia J. B., autorov F. P. - J. K., v ktorej sa ohľadom autority niektorých osôb v rámci rómskej komunity a nutnosti podriaďiť sa jej aj za cenu nesúhlasu uvádza napríklad: „Najstarší brat je ako otec. Keď niečo povedal, tak sme ho všetci počúvali. Poslúchali sme ho, keď mal pravdu, ale počúvali sme ho aj vtedy, keď nemal pravdu, lebo sme nechceli porušiť jeho autoritu.“, čo jednoznačne potvrdzuje (v tomto prípade) silné postavenie otca v rómskej rodine a nevôľu „podriadených“ členov rodiny priečiť sa jeho rozhodnutiam. Aj samotná poškodená vo výsluchu uviedla, že so svojimi problémami sa rodičom nezverovala, pretože „nechcela ako robiť problémy“.

Pokiaľ ide o úvahy súdu ohľadom nepreukázania skutočnosti, že by sobáš poškodenej s J. B. bol nútený, uvádzam, že aj vzhľadom na vyššie uvedenú nemožnosť poškodenej priečiť sa vôli rodičov v zásade tento záver nie je možné podložiť priamymi dôkazmi. Táto skutočnosť však nepochybne vyplýva z okolností prípadu uvedených v predchádzajúcom odseku. Nemožno od poškodenej, ktorá je vo vzťahu podriadenosti voči obvineným, požadovať, aby priamo potvrdila svoj nesúhlas s ich rozhodnutím, a to s poukazom na negatívne konzekvencie, ktoré by jej takýmto konaním hrozili. K bodu 3. argumentácie súdu navyše uvádzam, že Trestný zákon pre vyvodenie trestnej zodpovednosti pre zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 197 ods. 1 Trestného zákona nevyžaduje prelamanie vôle poškodeného páchatelom, ale využitie niektorej zo zákonom predpokladaných foriem konania páchatel'a (v tomto prípade v podobe využitia svojho postavenia), a to za účelom núteného sobáša. Z uvedeného dôvodu nepovažujem tento argument súdu za relevantný pre posúdenie skutku ako trestného činu.

Pokiaľ ide o argumentáciu súdu uvedenú pod bodom č. 4 poukazujem na znenie ust. § 179 ods. 1 Trestného zákona, ktorý výslovne neuvádza druh núteného sobáša, pri ktorom prichádza do úvahy jeho posúdenie ako trestného činu. Rómsky sobáš, ku ktorému v predmetnej veci prišlo je (prinajmenšom v rámci tradícií rómskeho etnika) postavený na roveň cirkevného či úradného sobáša a vo svojej podstate je jeho náplň totožná so sobášmi uzavretými v štátom uznannej forme a v jeho samotných dôsledkoch. V tejto súvislosti poukazujem na rozsudok Okresného súdu Komárno sp.zn. 2T/33/2019 zo dňa 15.10.2019, ktorým súd uznal obžalovaných vinnými zo spáchania trestného činu v obdobnej veci. Pokiaľ ide o argumentáciu súdu dôkaznou núdzou obžaloby, v tejto spojitosti mám za to, že pre dôsledné posúdenie veci nie je možné túto za stavu, keď boli zabezpečené dôkazy, ktoré by eventuálne mohli usvedčovať obvinených zo spáchania skutku uvedeného v podanej obžalobe, nemôže súd urobiť záver o nepreukázaní všetkých pre posúdenie veci relevantných skutočností bez riadneho vykonania dokazovania na hlavnom pojednávaní. Hodnotenie dôkazov v trestnom konaní patrí súdu, ktorý v predmetnej veci rozhoduje v poslednej inštancii, avšak bez riadneho ústneho prejednania veci za stavu, kedy sú k dispozícii dôkazy, ktorých vykonanie bolo prokurátorom navrhnuté, považujem uplatnený postup súdu, ktorý mu síce Trestný poriadok formálne umožňuje, za neprípustný.

Pokiaľ ide o argumentáciu súdu ohľadom nepreukázania zaplatenia sumy 5.000,- € za nevestu, poukazujem na skutočnosť, že obvinení, poškodenej a dá sa povedať aj „manžel“ poškodenej J. B. sú spolu v rodinnom zväzku. Je preto nemožné očakávať, že vzhľadom na tento vzťah sa títo budú navzájom usvedčovať zo spáchania trestného činu. Považujem preto za nevyhnutné, aby súd vec riadne prejednal na hlavnom pojednávaní a až po vykonanom dokazovaní urobil záver o dôvodnosti podanej obžaloby.

Podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku preto z uvedených dôvodov navrhujem, aby Krajský súd v Trenčíne uznesenie Okresného súdu Partizánske v celom rozsahu zrušil a nariadil súdu prvého stupňa, aby vo veci znovu konal.“

Krajský súd v Trenčíne, ako nadriadený súd, na neverejnom zasadnutí podľa § 192 ods. 1 písm. a), b) Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým prokurátor podal sťažnosť, ako aj konanie predchádzajúce týmto výrokom. Na základe vykonania svojej prieskumnej povinnosti dospel k záveru, že sťažnosť prokurátora nie je dôvodná.

Krajský súd v rámci preskúmania konania, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého uznesenia, nezistil v postupe okresného súdu chyby procesného charakteru, ktoré by samé opodstatňovali zrušenie napadnutého uznesenia. Krajský súd v konečnom dôsledku konštatuje, že v dôvodoch sťažnosti prokurátora nie je ani vytýkaná existencia chýb takéhoto procesného charakteru.

V rámci preskúmania správnosti výroku samotného napadnutého uznesenia krajský súd skúmal, či je napadnuté uznesenie v súlade so zákonom.

Krajský súd konštatuje, že výrok napadnutého uznesenia správne obsahuje opis samotného skutku tak, ako je tento skutok popísaný v skutkovej vete obžaloby.

Podľa znenia právnych viet obžaloby obvinení 2. F. G. a 3. J. K. spáchaním skutku v skutkovej vete obžaloby „spoločným konaním s použitím prijatia peňažného plnenia na dosiahnutie súhlasu osoby, na ktorú je iná osoba odkázaná a zneužitia svojho postavenia odovzdali iného s jeho súhlasom na účel núteného sobáša a týmto činom získali pre seba väčší prospech a čin spáchali na chránenej osobe – blízkej osobe“. Podľa právnej vety obvinená 1. A. B. spáchaním skutku v skutkovej vete obžaloby

„spoločným konaním s použitím poskytnutia peňažného plnenia na dosiahnutie súhlasu osoby, na ktorú je iná osoba odkázaná a zneužitia jej postavenia prevzala a prechovávala iného s jeho súhlasom na účel núteného sobáša“.

Ako vyplýva zo znenia skutkovej podstaty v ustanovení § 179 ods. 1 Tr. zák., vo vzťahu k prejednávánemu prípadu pre trestnosť konania opísaného v tomto ustanovení sa vyžaduje, aby toto konanie smerovalo k uzatvoreniu núteného sobáša. Zákonodarca nedefinoval, čo pre potreby Trestného zákona rozumieť pod pojmom „sobáš“, avšak podľa slovníka slovenského jazyka je toto slovo synonymom slov „uzavretie manželstva“. Uzavretie manželstva je upravené v ustanoveniach § 1 až 8 zákona č. 36/12005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 36/2005 Z. z., ak nie je uvedené inak). Preto možno dospieť k záveru, že pod pojmom „sobáš“, použitým v ustanovení § 179 ods. 1 Tr. zák., je nutné rozumieť uzatvorenie manželstva.

Podľa § 1 ods. 1 zák. č. 36/2005 Z. z. manželstvo je zväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom.

Podľa § 2 zákona č. 36/2005 Z. z. manželstvo sa uzaviera súhlasným vyhlásením (ďalej len „vyhlásenie“) snúbencov pred orgánom obce alebo mestskej časti, ktorá vedie matriku (ďalej len „matričný úrad“), alebo pred orgánom registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti 1) (ďalej len „orgán cirkvi“). Snúbenci verejne a slávnostným spôsobom v prítomnosti dvoch svedkov vyhlásia, že uzavierajú manželstvo.

Na podklade vyššie citovaných ustanovení možno konštatovať, že účelom ustanovenia § 179 ods. 1 Tr. zák. je okrem iného trestnoprávne postihovať činnosť smerujúcu k tomu, aby niektorý zo snúbencov podľa § 2 zákona č. 36/2005 Z. z. vyhlásil, že uzatvára manželstvo napriek tomu, že takéto vyhlásenie snúbenca nie je jeho dobrovoľným a slobodným vyjadrením vôle, ako to vyžaduje znenie ustanovenia § 1 ods. 1 zák. č. 36/2005 Z. z. Tento zámer je zákonodarcom jasne vyjadrený použitím pojmu „nútený sobáš“ v ustanovení § 179 ods. 1 Tr. zák. V tejto súvislosti krajský súd považuje za potrebné poukázať aj na to, že „nútený sobáš“ má za následok nemožnosť vzniku manželstva podľa platného a účinného právneho poriadku Slovenskej republiky, keďže podľa § 14 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. manželstvo je (absolútne) neplatné, ak vyhlásenie o uzavretí manželstva nebolo urobené slobodne, vážne, určito a zrozumiteľne (s odkazom na ustanovenie § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka – absolútna neplatnosť právneho úkonu pri absencii slobodnej a vážnej vôle, ako aj pri absencii určitosti a zrozumiteľnosti).

V nadväznosti na uvedené krajský súd pripomína, že z hľadiska systematiky je ustanovenie § 179 Tr. zák. zaradené do prvého oddielu druhej hlavy druhej časti, ktorý oddiel má názov „Trestné činy proti slobode“. Objektom tohto trestného činu v súvislosti so sobášom je teda nepochybne ochrana slobodnej a dobrovoľnej vôle osoby vyhlásiť, či uzaviera manželstvo s inou osobou. Trestnoprávne následky podľa uvedeného ustanovenia má len také konanie, ktoré má za cieľ primäť dotknutú osobu, aby v rozpore so svojou slobodnou a dobrovoľnou vôľou vyhlásila, že uzaviera manželstvo s inou osobou. Z uvedených dôvodov sa krajský súd prikláňa k právnomu názoru prokurátora, podľa ktorého pod pojem „sobáš“, použitý v ustanovení § 179 ods. 1 Tr. zák., je nutné aplikovať aj na prípady vyslovenia súhlasu s uzavretím manželstva podľa ustálených zvyklostí, uznávaných určitou komunitou, v ktorej je dotknutá osoba integrovaná a ustálené zvyklosti komunity rešpektuje.

Podľa právneho názoru krajského v prejednávanom prípade pre posúdenie možnej trestnoprávnej všetkých troch obvinených zodpovednosti podľa § 179 Tr. zák. je rozhodné zistenie, či M. K. v žalovanej dobe a na mieste činu v rámci „rómskeho sobáša“ slobodne a dobrovoľne vyslovila súhlas s uzavretím „manželstva“ s J. B..

Na základe preskúmania veci sa krajský súd v plnom rozsahu stotožnil s názorom okresného súdu, podľa ktorého vyšetrovací spis, predložený s obžalobou neobsahuje, žiadny dôkaz o tom, že by M. K. nedobrovoľne a v rozpore so svojou slobodnou vôľou vyslovila súhlas s uzavretím „manželstva“ s J. B.. Samotná obžaloba vo svojich dôvodoch uvádza, že M. K. takúto absenciu svojej dobrovoľnej a slobodnej vôle popiera. Paradoxne obžaloba pri argumentácii v prospech jej odôvodnenosti tiež poukazuje na tvrdenie M. K., že J. B. milovala. Ak teda vyšetrovací spis, predložený s obžalobou, neobsahuje žiadny priamy alebo nepriamy dôkaz, že by M. K. v rozpore so svojou slobodnou vôľou v rámci „rómskej

svadby“ vyhlásila, že uzatvára manželstvo s J. B. a naopak spisový materiál obsahuje priame dôkazy o dobrovoľnosti takéhoto vyhlásenia (výpovede M. K. a F. G.), aj podľa názoru krajského súdu za takejto dôkaznej situácie obsah spisu v plnom rozsahu zodpovedá správne skutkovému záveru okresného súdu, podľa ktorého bez akýchkoľvek pochybností zo strany M. K. v žalovanej dobe a na mieste činu nedošlo k uzavretiu „núteného sobáša“ v zmysle § 179 ods. 1 Tr. zák., teda k zásahu do slobody M. K., chránenej uvedeným ustanovením. S poukazom na uvedené podľa názoru krajského súdu sú v danom prípade z hľadiska trestnoprávnej zodpovednosti obvinených nevýznamné všetky ostatné skutkové okolnosti, uvádzané v skutkovej vete obžaloby, vrátane zaplatenia, či nezaplatenia sumy 5.000,- Eur.

S poukazom na uvedené krajský súd dospel k záveru, že je správny a zákonný právny záver okresného súdu, podľa ktorého skutok, pre ktorý bolo obvineným vznesené obvinenie a bola na nich podaná obžaloba, nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná. Keďže s poukazom na vyššie uvedené krajský súd dospel k záveru, že sťažnosť prokurátora proti napadnutému uzneseniu nie je dôvodná, bolo rozhodnuté tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu zákon nepripúšťa žiadny ďalší riadny opravný prostriedok.